

การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ตัดเฉพาะเรื่อง

นางสาวลักขณา คมคาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-030-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE SIGNIFICATION OF FOODS IN SELECTED FILMS

Miss Lakkana Komkai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

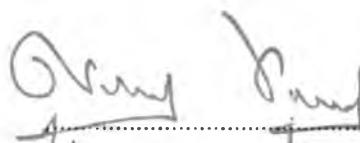
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

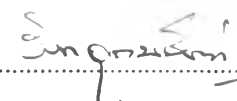
ISBN 974-639-030-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คดีเฉพาะเรื่อง
โดย   นางสาวลักขณา คมคาย
ภาควิชา   การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาชะ

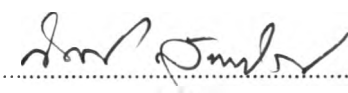
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ.สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิภา อุดมรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาชะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์กิตติศักดิ์ สุวรรณโภคิน)

ลักษณะ ครอบคลุม : การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่อง
(THE SIGNIFICATION OF FOODS IN SELECTED FILMS) อ.ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริภายะ, 168 หน้า. ISBN 974-639-030-9.

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทฤษฎีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์
คัดเฉพาะเรื่องจำนวน 9 เรื่อง และเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของภาพยนตร์ดังกล่าวเพื่อจะได้ทราบว่า
ภาพยนตร์ทั้งหมดสามารถจัดอยู่ในกลุ่มของภาพยนตร์แนวใหม่แนวเดียวกันได้หรือไม่ การวิจัยนี้เป็นการ
วิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาความหมายจากตัวบทของภาพยนตร์ โดยอาศัยทฤษฎีสัญญาวิทยา สัญญาวิทยาของ
สื่อภาพยนตร์ แนวคิดเรื่องกฎว่าด้วยการสัมผัส และแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา ผล
การวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่องอาศัยกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" และหลักการ
จากกฎว่าด้วยการสัมผัสเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์การสื่อความหมาย
2. องค์ประกอบของภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่องมีลักษณะร่วมกันในด้านมุมมอง โครงสร้าง
แนวคิดหลัก การสร้างตัวละคร แรงจูงใจ และฉาก แต่องค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวอาจมีรายละเอียดที่
แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของอาหารที่น่าเสนอและสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการ
จะพูดถึง
3. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ภาพยนตร์คัดเฉพาะเรื่องมีธรรมเนียมแบบแผนและโครงสร้าง
พื้นฐานที่เป็นลักษณะเฉพาะร่วมกัน ซึ่งทำให้สามารถจัดอยู่ในกลุ่มของภาพยนตร์แนวใหม่แนวเดียวกันได้

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม .....

##3971502028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : SIGNIFICATION/FILM/FOOD/SEMIOLOGY

LAKKANA KOMKAI : THE SIGNIFICATION OF FOODS IN SELECTED

FILMS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D.

168 pp. ISBN 974-639-030-9.

This research was aimed at analysing the strategies used in the 9 selected films to use foods for creating the signification and analysing the films' elements in order to find out whether the selected films could be grouped in the same new film genre. The research was based on the qualitative approach to find out the meanings in the film texts. Semiology, Semiology of the Cinema, the concept of the Law of Contagion and the analysis of form and content were applied. The results are as follows:

1. The selected films basically use the conceptual framework of "You are what you eat" and the principles of the Law of Contagion in conveying the meanings.
2. There are common characteristics in the selected films' elements including point of view, structure, theme, characterization, motivation and scene. But detailed elements may vary according to differences in food cultures presented and what the films refer to.
3. The study indicates that all the selected films share common traditions and basic structures enabling them to be grouped in the same new film genre.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิติ..... *Sirichai Sirikaya*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Sirichai Sirikaya*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาเย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด อาจารย์กิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาแนะนำรายชื่อภาพยนตร์และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการ วิจัย รวมทั้งรองศาสตราจารย์ภา อุดมฉันท ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ปัทมวดี จารุวร ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ผู้วิจัยเข้าไปขอ ข้อมูลความรู้ด้านภาพยนตร์เพิ่มเติม ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทุก ๆ ท่านที่ได้กรุณาให้ ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของอาหารซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณธนากร ทาระธรรม เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและมุมมองที่ลึกซึ้ง และเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์การสื่อความหมายในภาพยนตร์ทั้งหมดที่นำมาศึกษา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดาที่ได้ให้ความสนับสนุนทางการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ขอขอบคุณน้องสาวคนเดียวและปียมิตร ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านการติดต่อสัมภาษณ์ชาวต่างชาติจากหลายวัฒนธรรม ความช่วยเหลือ ทางด้านเทคนิคต่าง ๆ และสำหรับกำลังใจอันอบอุ่นที่ให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ลักขณา คมคาย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหานำวิจัย	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 ข้อสันนิษฐาน	8
1.6 นิยามศัพท์	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	9
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 ทฤษฎีสัญญาวิทยา	10
2.2 ทฤษฎีสัญญาวิทยาของสื่อภาพยนตร์	13
2.3 แนวคิดเรื่องกฎว่าด้วยการสัมผัส	16
2.4 แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา	20
3 ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
3.1 แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	32
3.3 การนำเสนอข้อมูล	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4	การวิเคราะห์ทฤษฎีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมาย	
	ในภาพยนตร์กึ่งเฉพาะเรื่อง	35
4.1	การใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายตามกรอบแนวคิด "กินอย่างไรเป็น อย่างนั้น" (You are what you eat) และตามกฎหมายว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion)	35
4.2	การอาศัยทฤษฎีในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายภายใต้กรอบแนวคิด รวม "กินอย่างไรเป็นอย่างนั้น" (You are what you eat) และหลักการ ของกฎหมายว่าด้วยการสัมผัส (Law of Contagion) ในการพัฒนาไปสู่ทฤษฎี ในการใช้อาหารเพื่อสื่อความหมายที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวบางอย่าง ในภาพยนตร์	105
5	การวิเคราะห์แยกแยะองค์ประกอบของภาพยนตร์กึ่งเฉพาะเรื่อง	122
5.1	มุมมอง (Point of View)	123
5.2	โครงสร้าง (Structure)	126
5.3	แนวคิดหลัก (Theme)	134
5.4	การสร้างตัวละคร (Characterization)	136
5.5	แรงจูงใจ (Motivation)	140
5.6	ฉาก (Scene)	142
6	สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	147
6.1	ข้อจำกัดในการวิจัย	150
6.2	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	151
	รายการอ้างอิง	152
	ภาคผนวก	154
	เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง Tampopo	155
	เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง Babette's Feast	156
	เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง ฉลุย 1.....	158

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง The Cook, the Thief, His Wife and Her Lover.....	159
เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง Like Water for Chocolate	160
เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง The Scent of Green Papaya	162
เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง Eat Drink Man Woman	163
เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง The Last Supper	165
เนื้อเรื่องย่อภาพยนตร์เรื่อง Big Night	166
ประวัติผู้เขียน	168

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	Grilled Beef with Papaya Salad.....	39
2	อาหารเช้าแบบตะวันตก.....	41
3	นักศึกษาทั้งห้าคนดื่มไวน์.....	44
4	แอปเปิ้ลพาย.....	47
5	แฮมเบอร์เกอร์เนื้อ.....	49
6	มะเขือเทศ.....	51
7	ขนมครกเจ็ดสี.....	54
8	ขนมครกคุณภาพ.....	55
9	สปีก้ากำลังจะกินศพของ ไมเคิล.....	61
10	ข้าว Risotto.....	70
11	Timpano.....	70
12	หมูหัน Porchetta.....	71
13	Ale Bread.....	82
14	Clear Turtle Soup.....	85
15	Blinis Demidoff.....	86
16	Cailles en Sarcophage.....	86
17	Baba au Rhum.....	87
18	Fig.....	88
19	นกกระทาอบซอสกลีบกุหลาบ.....	92
20	พริกหยวกสอดไส้.....	94
21	ขนมเค้กแต่งงาน.....	96
22	บะหมี่ญี่ปุ่น.....	101